

Qab'anikiil

Tz'ijb'aneel
Armando Quiacaín
B'anol achib'al
Mayra Fong Rodríguez

Universidad
Rafael Landívar

Tradición Jesuita en Guatemala

Qab'anikiil

Tz'ijb'aneel
Armando Quiacáin
B'anol achib'al
Mayra Fong Rodríguez

La elaboración e impresión del presente libro fue posible gracias al apoyo financiero del Fondo de Desarrollo Indígena Guatemalteco -FODIGUA-.

Molib'al tziiij/Colección:	Ruwujal tijooneem/Materiales Educativos, No. 207
Rucholajiil/Serie:	Tz'utujiil, No. 11
Rumokib'aliil/Área:	Solooj nuk'uj rixiin b'anib'aliil/Estudios Sociales, No. 4
Mokib'aliil/Directora de la colección:	Lucía Verdugo de Lima
Tz'ijb'aneel/Autor:	Armando Quiacáin
B'anol achib'al/Ilustradora:	Mayra Fong Rodríguez
Nuk'ul rujikaal/Diagramador:	Carlos R. Figueroa
Nuk'ul tziiij/Revisor:	Ajpub' Pablo García

Lic. Gonzalo de Villa, sj
Rector

Licda. Guillermina Herrera Peña
Vicerrectora General

Dr. René Poitevin
Vicerrector Académico

Dr. Hugo Beteta
Vicerrector Administrativo

Lic. Luis Quan
Secretario General

Rucholaaj

Ookeem.....	5
Qab'anikiil	6
Pa b'atz'b'al juuyu'	9
Tukun k'ox	12
Xe' kuku' aab'aj	14
Chi ruuwach k'istilin	16
Ti chooloon tziij: xe' q'apooj	17
Pa tz'unun Ya'	21
Pa juuyu'	22
Weqol b'aaq	25
Pa tz'ikin jaay	27
Josol taq chee'	28
B'anol jukuu'	29
Iixiim Aachi	31
Pa tz'ulu' juuyu'	33
Pa kutzan	36
Kutzan ya'	38
Q'ijlooneem	39
K'iy qaawach qonojeel	40
Q'eqa' taq winaq	41
Kaxlaan taq winaq	42
Xinka taq winaq	44
K'aak'a taq tziij	45

Ookeem

¿La qojtaq oq jaru' tinaamit qonojeel ja ri oq aj
tz'utujilaa'?

Ja ri oq aj tz'utujilaa' k'iy ruuwach saamaaj ngaab'an.
Nqaachap ch'uu', nqaatik tijko'm, nqaasoj chee',
ngaab'an jukuu', ngaab'an b'iix. Chaqajaa' qas jab'el
qatziyaq, k'o taq achib'al chi paam.

Ja ri oq aj tz'utujilaa' qas oq q'ijlooneel, rumaal chi
jaari' nkeek'ut chi qaawach ja qaatee' qatata'. Qas
nqaxajaaniiij ronojeel ja k'o chi ruuwach uleew.

Qas k'iy ruuwach cholon taq tziiij k'in nawaliin taq
tziiij nkeeb'iij pa qixikin ja taq qati't qamama'.

Qojtaqiiij k'a naq nb'aan chi paam ja juujun Tz'utujiil
taq tinaamit.

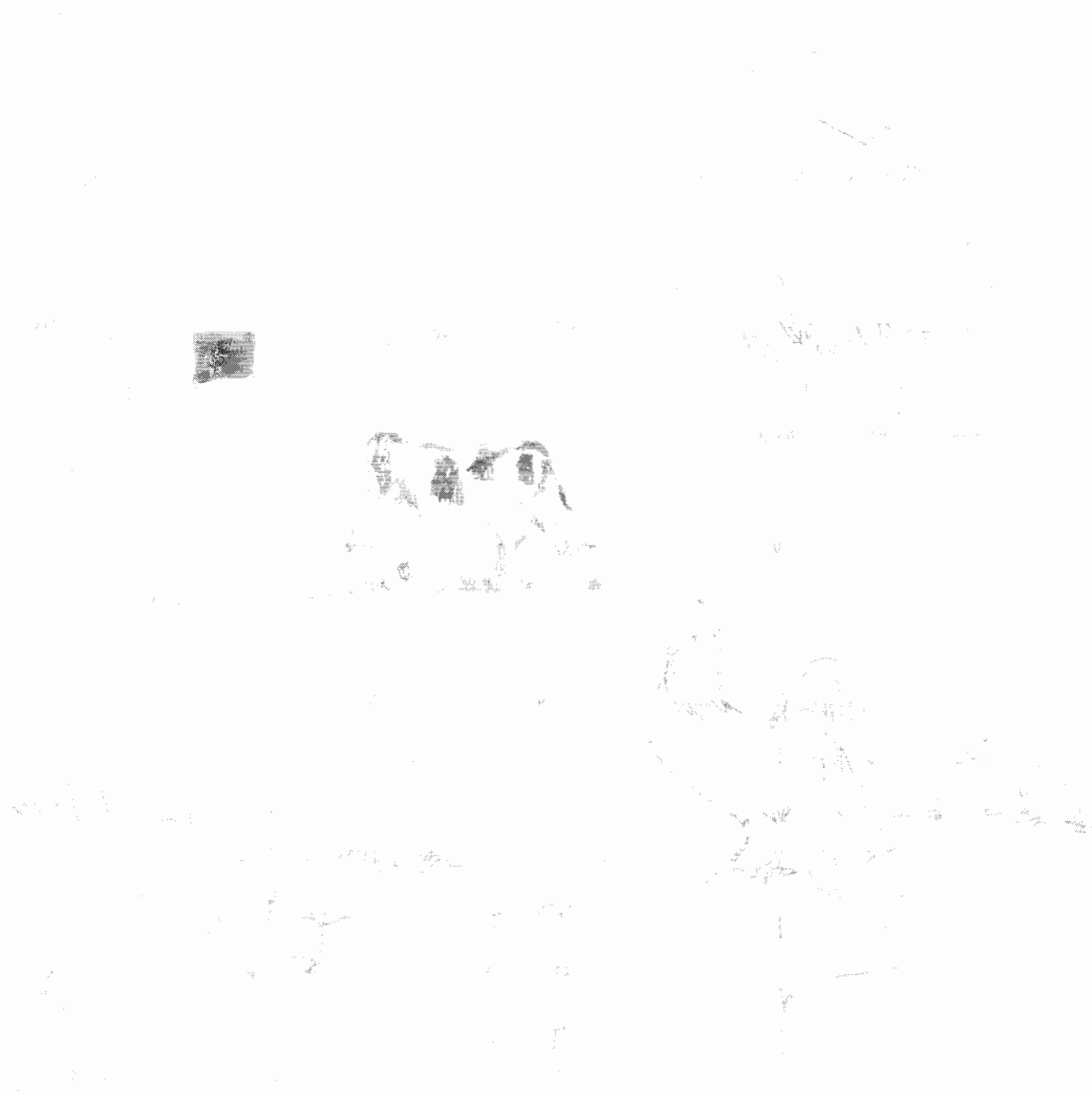
Qab'anikiil

Ja qab'aanikiil, jaari' qatziyaq, rokob'al qaawaay, qatzijob'al, qasamaaj, qanimaag'ii, qaab'ii', qanaa'ooj, qapalaj, qaawi', qaaq'a' k'in qaqan. Ronojeel tinaamit k'in konojeel winaq k'o kib'aanikiil. Ma juunaan ta qatzijob'al qonojeel, ma juunaan ta qatziyaq chaqajaa'.

Ma juunaan ta qaab'ii' k'in ma juunaan ta qasaamaaj. K'o qixiin chi qajujuunaal.

Kani' chi ke taq tz'ikin k'o keexiik', nerupupi, xer waari' ma ke'etz'aan pa ya' kani' nkeeb'an taq ch'uu'. Kani' chi ke taq ak' qas jab'el keequl toq ne'oq' aq'ab'iil, xer waari' ma ke'etz'aan pa ruuq'a' chee' kani' nkeeb'an taq kuuk. Chi kijujunal k'o taq kib'aanikiil.

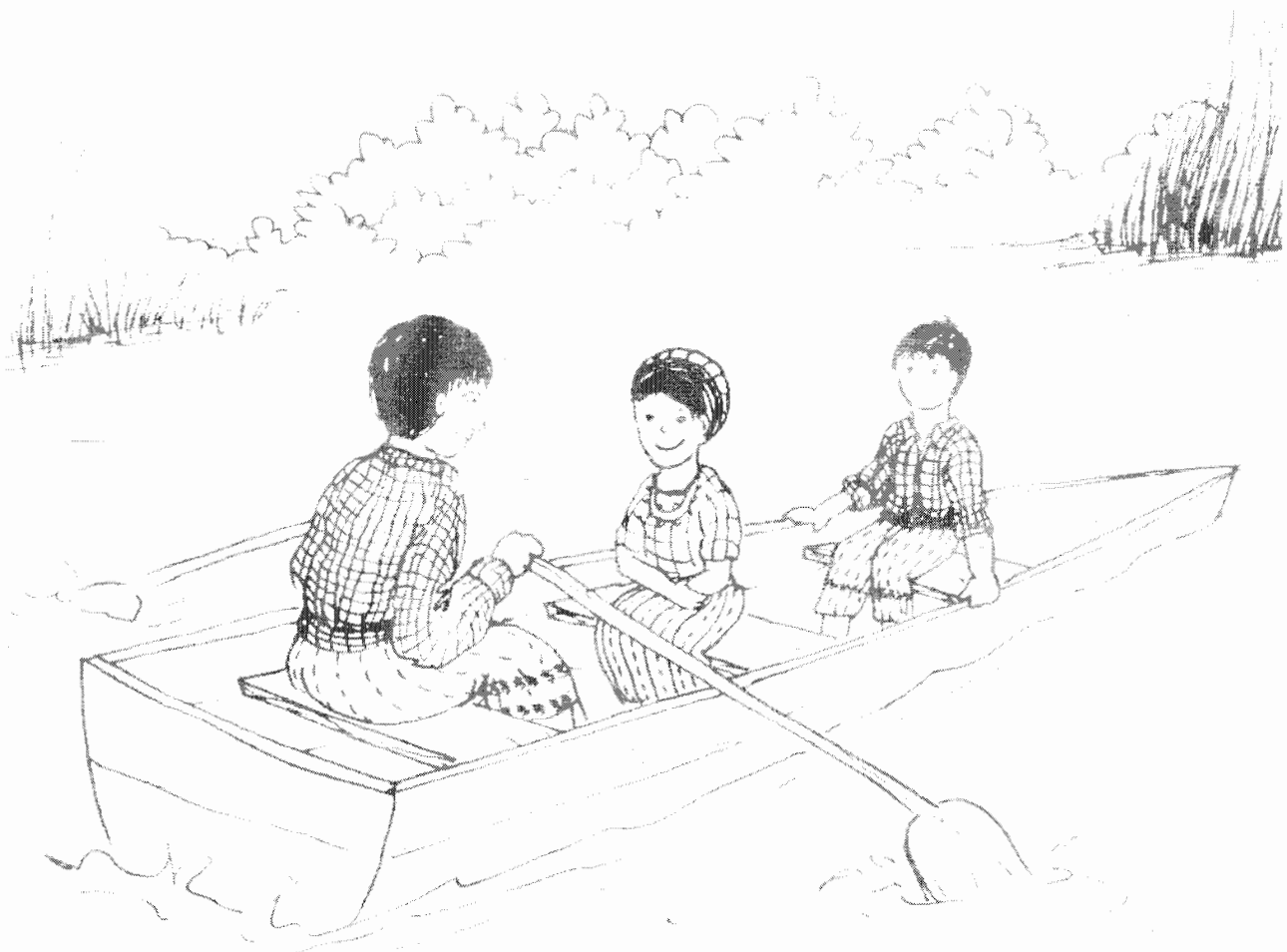

Xkeeb'an juutij ka'i' taq ak'alaa' xee'k'am eel pa
k'asataaneem rumaal kitata' pa jukuu'. Ja juun aa
Roqchee' ruub'ii', ja k'a juun chik Ix'ajpu.

Jo' ke'qatz'eta' naq
nkeeb'an ja winaq pa
tz'utujiil taq tinaamit.

Jo' k'a chi ajniim

Pa b'atz'ib'al juuyu'

Najb'eey xeeb'e chi paam ja tinaamit B'atz'ib'al Juuyu'.
Qas ki' keek'u'x toq xe'eqaaji. Xeeb'e ruk'iin jun ti taa' k'in
xkak'axaaj chi re:

¿Naq ruuwach saamaaj
neeb'an waawee'?

B'anoj poj, b'anoj
kolo' k'in b'atz'in q'iin.

¿La k'aayeew rub'ajniik
ja kolo'?

K'aayeew k'in ko'sib'al. Najb'eey
nqaachoy ja ajkiiy, k'ajk'a'ri'
nqaach'ey, nqaaya' pa ya', toq k'aari'
nqaasa' k'in nqaak'am to chi jaay,
utz chik nb'aan kolo' chi re.

Qasamaaj:

¿Naq chik juulee' rusamaaj ja sajkiy?

¿Naq nkeekoj ja qaatee' toq nkeekem paas?

Qak'axaj chi ke qati't qamama' naq xkeeb'an ee je'ee'
ojeer toq xkeeb'an sajkiy.

Xeeb'e chik ja ri ak'alaa' ruk'iin jun ti naan.

K'iy ruuwach k'in qas jab'el ronojeel:
Ixxkoya' Ujpan, Q'uluum, Xajiil.
Waqan, Piy, Poroon

¿Naq ruuka'b' keeb'ii' ja
winaq waawee'?

Jaari' jun chikop qas nim k'in maxko'
rachojq'aaq', kani' rub'ajniik jun
b'ajlam.

¿Naq tib'iiij
k'a ja q'uluum?

Qasamaaj:

Qak'axaaj chi ke qaatee' qatata' naq tib'iiij ja qaab'ii'.

Tukun k'ox

Toq xaq'aa'an keepaan ja ri ak'alaa' xeeb'e ruk'iin
jun ixoq k'ayiineem nuub'an pa b'eey. ¿Naq
nak'aayiiij?, xeeche' chi re. Tukun k'ox, ne'e ja ri
ixoq. Tena'aa', ne'e ja ri ixoq chi ke, xuuya' kixiin pa
jo'q. Toq xkeetij qas ki' xkeena'. Qas nkeeraq'
keechii' k'in keeq'a' ja ri ak'alaa'.

¿Naq eya'oon chi paam?, xeeche'e ja ri ak'alaa'.
 Q'inom rachib'iil kaab' k'in q'oor, ne'e ja ri ixoq.
 ¿Naq neeb'an k'a chi re?, xeeche' chik ja ri ak'alaa'.
 Nqaasa' q'inom pa ruuwi' jaay, toq nchaqiiji nqaach'aj
 rii, nqaaya' q'oor k'in kaab' ruk'iin. Nqaatzak pa
 b'ojoy. Toq nchaq'aaji nqaatij pa laq owi pa jo'q.

Jaawa' xkojtaqii ja ri ak'alaa' chi rii ja kib'ajnikiil ja
 winaq pa B'atz'ib'al Juuyu'. ¿Naq chik juulee' naquun
 awojtaq atat chi rii jaawa' tinaamit?

Qab'anikiil

Xeeb'e chik pa jun tinaamit ja ri ak'alaa'.

Xe' Kuku' aab'aj

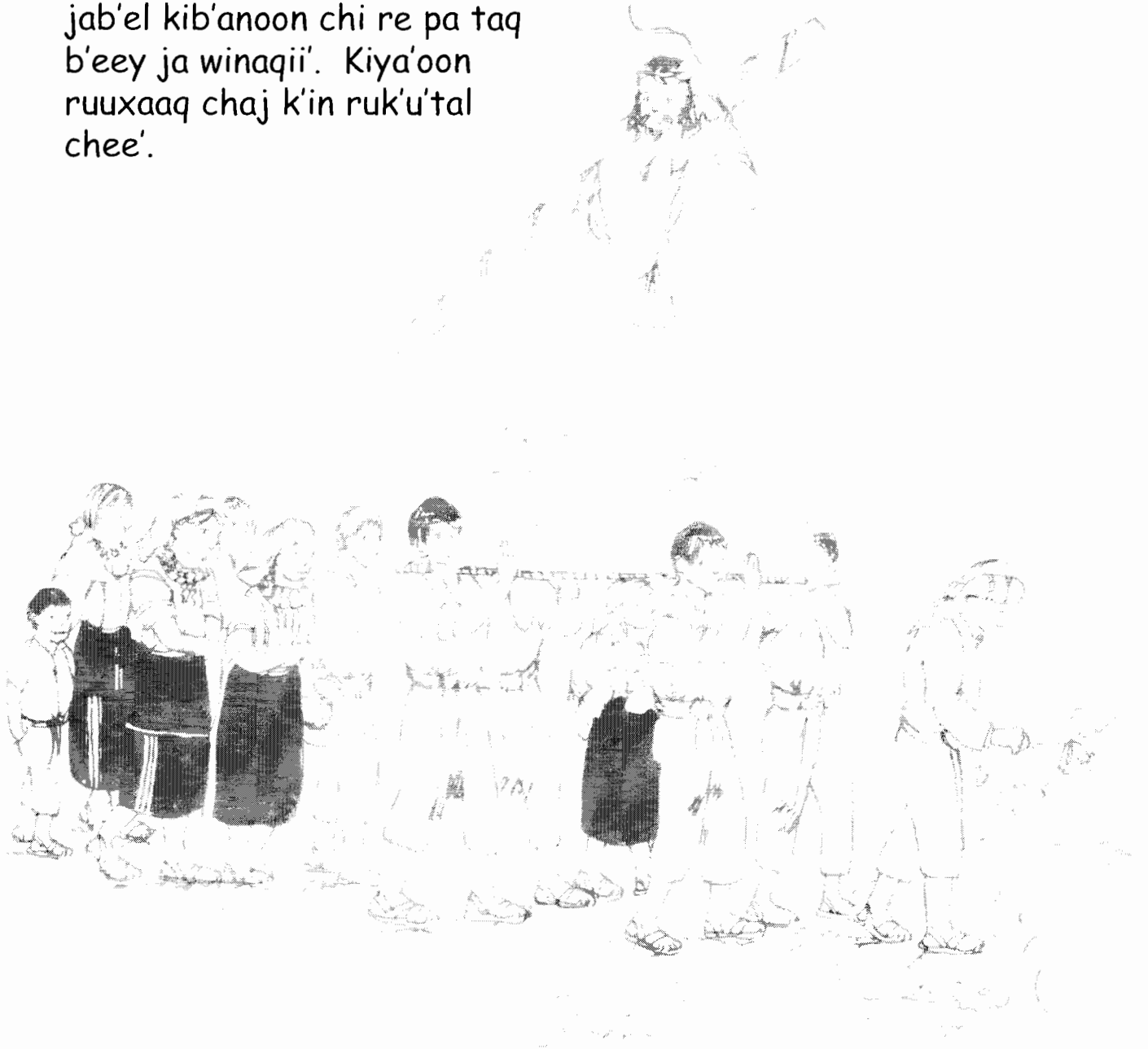
Ja ri ak'alaa' xkeemaj rutz'ejtiik naq nkeeb'an ja winaq.

Ee k'iy aachi'aa' nkeechap ch'uu' pa jukuu', juulee' chik nekeechap tap, juulee' chik nkeetik xanakat, juulee' chik nkeetik awan.

Ja ri ixoqii' qas jab'el keem nkeeb'an. Nkeeya' kotz'i'j, taq chikopaa', taq juuyu' chi paam ja po't.

Toq xe'eqaj pa tinaamit ja ri ak'ala' k'o jun ti
tiyoox elinaq pa taq b'eey. Qas
jab'el kib'anoon chi re pa taq
b'eey ja winaqii'. Kiya'oon
ruuxaaq chaj k'in ruk'u'tal
chee'.

Chi ruuwach k'istilin

Chi paam ja tinaamit Xe' Kuku' Aab'aj k'o jun juuyu' qas nim, K'istilin ruub'ii'. Chi paam ja juuyu' k'o juulee' saqataq puwoq k'in q'anataq puwoq, xer waari' ja winaqii' ma kekowiini nb'ekik'ama' to rumaal chi ee k'o kumatiz nechajiini ja juuyu'.

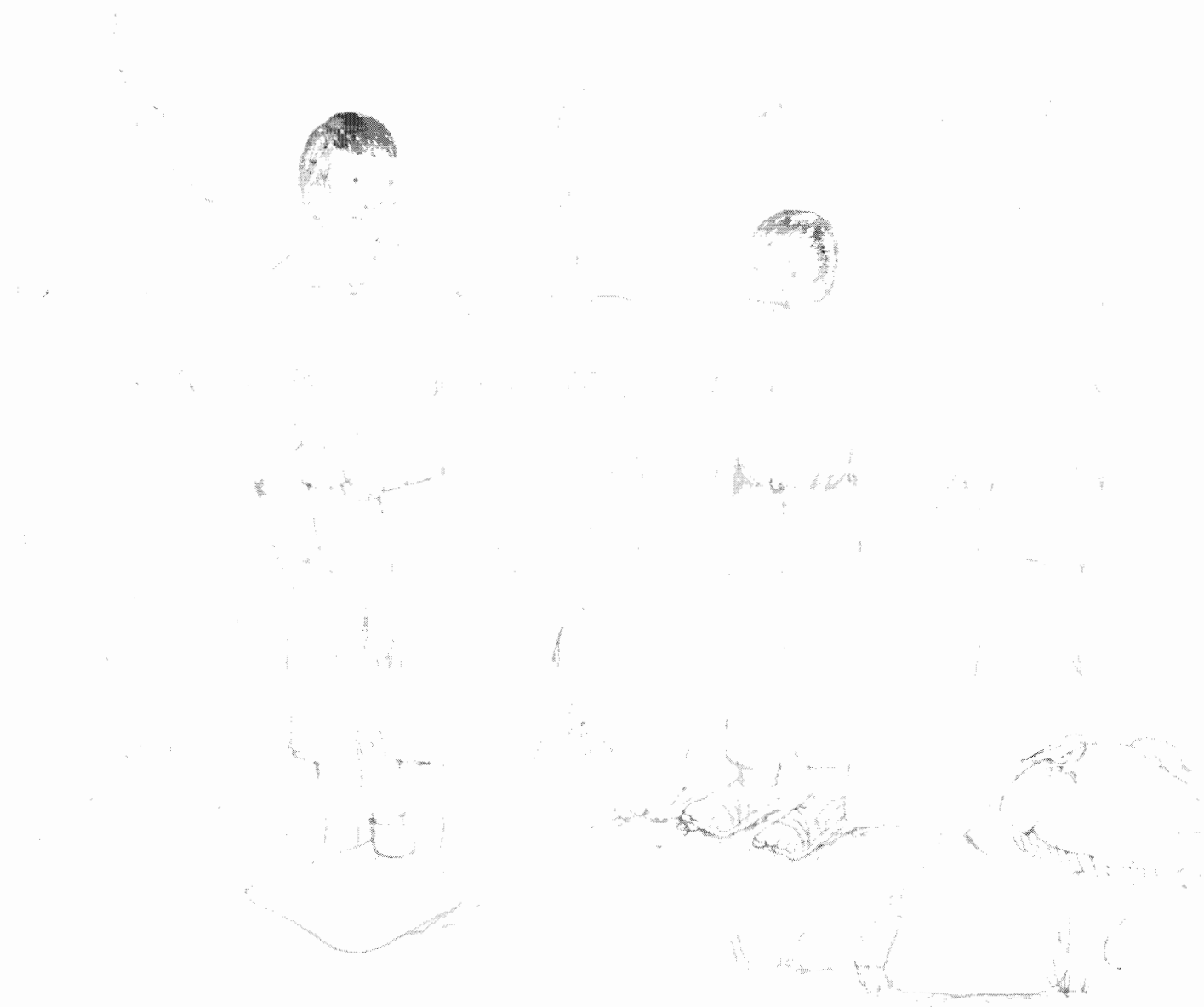
Ti chooloon tziiij:

Xe' q'apooj

Xuub'an jun ti q'apooj ojeer cha', qas nraajo' nxojowi rixiin nimaq'iiij, xer waari' ma k'o ta ruwuwoq nqajb'eej tziyaq. Xuumaj b'iis k'in rumaal k'aari' ma tiwa' chik. Ja rutata' toq xrak'axaaj qas itzeel xuuna' qaaj rumaal chi ma k'o ta kipuwoq.

Xuub'an k'a juutiij ja rutata' ja ti q'apooj xb'e pa saamaaj pa q'aayiiis. Qas rumajoon saamaaj toq xeeqaj jun ti aachi tino'y raqan ruk'iin. Ja ti aachi rajaaw juuyu' taq'aaj cha'. "Ma katb'isoon chik ta, tak'ama' eel ja rutziyaq ame'aal", xache' chi re ja ri aachi cha'. "Maltiyoox, maltiyoox", ne' kaan ja ri aachi cha'. Ma xuuk'is kaan chik ta ja rusamaaj, xpe chi roochooch.

Toq xuutz'et ja tziyaq ja ti q'apooj qas ki' ruuk'u'x cha'. Toq xeqaaji ja nimaq'iiq qas jab'el rutziyaq xuukoj pa xojooj. Ja winaqii' qas xk'asak'o'i xkeetz'et ja tziyaq, ma juutiiq kitz'etoon ta juun keeri'.

Qab'anikiil

Qas k'a rumajoon xojooj toq xpe jun nimalaj kaqasalak'um,
xuuk'am eel ja ti q'apooj k'a chi paam ja juuyu' b'aar k'amoon to wi'
ja rutziyaq rumaal rutata'. Ja ti q'apooj ma xkanoy chik ta, b'aar
la xok wi' k'in naq la chi re xk'aam eel rumaal ja kaqasalak'um. Ja
juuyu' taq'aaj Xe' Q'apooj ruub'ii' kaamiik.

Jaa wa' ka'i' oxi' kib'ajnikiil ja winaq rixiin Xe' Kuku' Aab'aj
xkojtaqiiij ja ri ak'alaa'. ¿Naq chik juulee' awojtaq atat?

Pa tz'unun ya'

Toq xe'eqaaj chi paam jaawa' tinaamit xeeb'e ruk'iin jun iyoom.

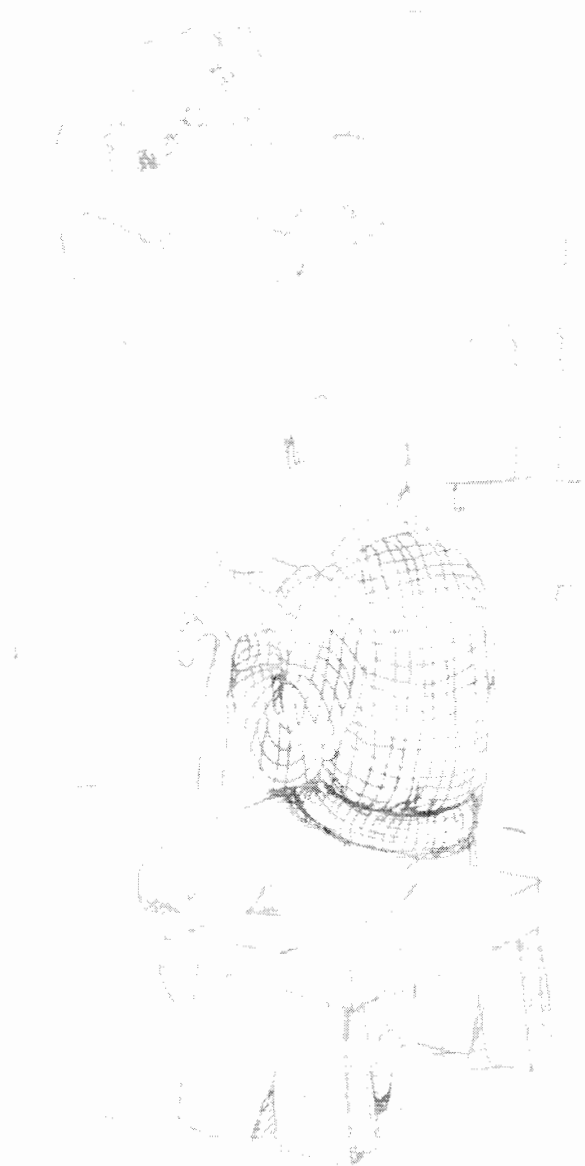
Nb'aan jun nimalaj wa'iim, ntii' ak' rachib'iil
suub'aan. Najb'eey nyaa' jun b'ojoy ruya'al rak'
ja ri iyoom rachib'iil jun chakach suub'aan,
k'ajk'ari' nayaa' kixiin ja ri alaxik konojeel.
Chaqajaa' jaari' q'ii' nb'aaq kaan ruuwi' ja ri ixoq
rachib'iil ja ti raal.

¿Naq nkeeb'an ja winaq
waawee' toq nuub'an wuquu'
q'ii' alaxinaq jun ak'aal?

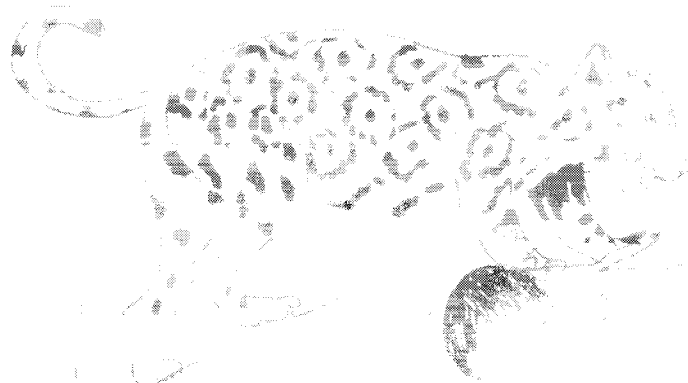
Pa juuyu'

Jaawa' xchool chi keewach ja ri ak'alaa' rumaal jun ixoq ri'.
K'o jun alaa' juutii, k'a xtib'e pa b'anooj sii'; keewa' xb'iix chi
re rumaal rumama' ri': "Maxta ke'asaluuj chikop ja ri ee k'o pa
taq q'aayiis, k'o kixajaaniil, natkeek'am eel pa juuyu'?"
¿Jani' k'aari' ja pa juuyu'?, ne'e ja ri alaa' chi re ja rumama'.

Keewa' xuub'iij ja taa' ri': "Konojeel ja taq chikop, kani'
 umul, kuuk, taq tz'ikin, ib'ooy, ak' rixiin k'iche'laaj,
 b'ajlam, k'o kajaaw. Toq ne'asaluuj chi ajniim neetzaaq
 chi aawach chi ruuxee' aab'aj. Toq naana' atat b'aar la
 at k'o chik wi', nattzajqi, ma
 awojtaq chik ta b'eey rixiin
 chi jaay.

¿Naq naab'an k'aari',
 toq naab'an keeri?',
 ne'e ja ri alaa'.

"Pa juuyu'" ruub'ii' ja nateqaa' wi'. Ja chi ri' k'iy ruuwach riikiil ntzujux chi aawe, k'o tii'ij, kaxlanway, raxkaab', raxtaq muuniil. Konojeel ja winaq netijowi ma kemelooj to chik. Xa juutiij nek'eje' kaan chi ri', ma kekeetz'et kaan chik keetee' kitata'.

Rumaal k'aari' toq naq'aq'am aapaan taq ruk'u'taal way tatija', tapasak'ayii' atziyaq chi ri', chi ri'. Toq naana' natel to ja pa juuyu'.

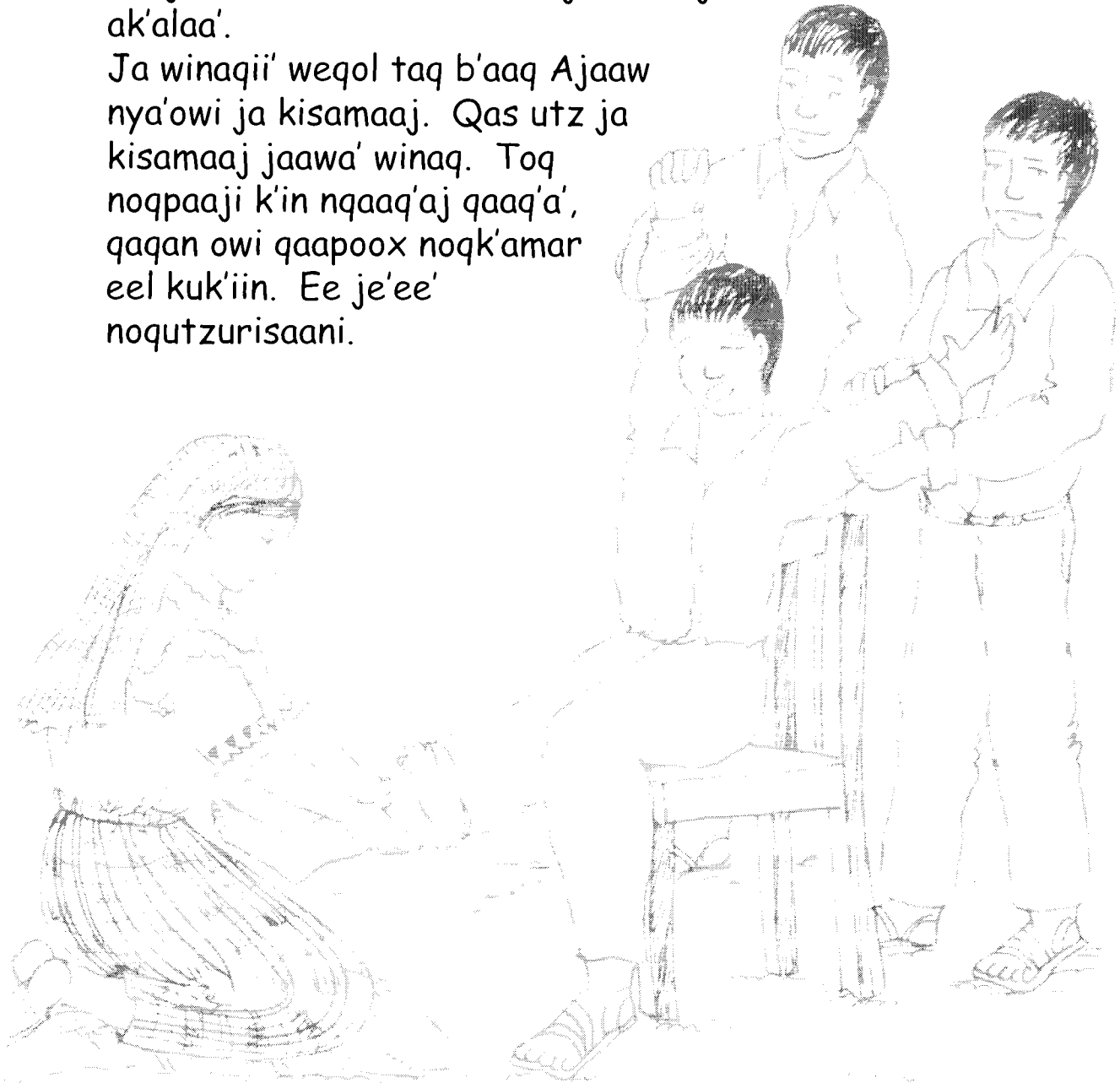
Qasamaaj:

Qak'axaaj chi ke qaatee' qatata' la k'o juutiij kak'axaan jun aachi b'enaq pa juuyu' k'in naq xuub'an k'a.

Weqol b'aaq

K'o jun ti taa' keewa' xuub'iij chi ke ja ri ak'ala'.

Ja winaqii' weqol taq b'aaq Ajaaw nya'owi ja kisamaaj. Qas utz ja kisamaaj jaawa' winaq. Toq noqpaaji k'in nqaaq'aj qaaq'a', qaqan owi qaapoox noqk'amar eel kuk'iin. Ee je'ee' noqutzurisaani.

Qab'anikiil

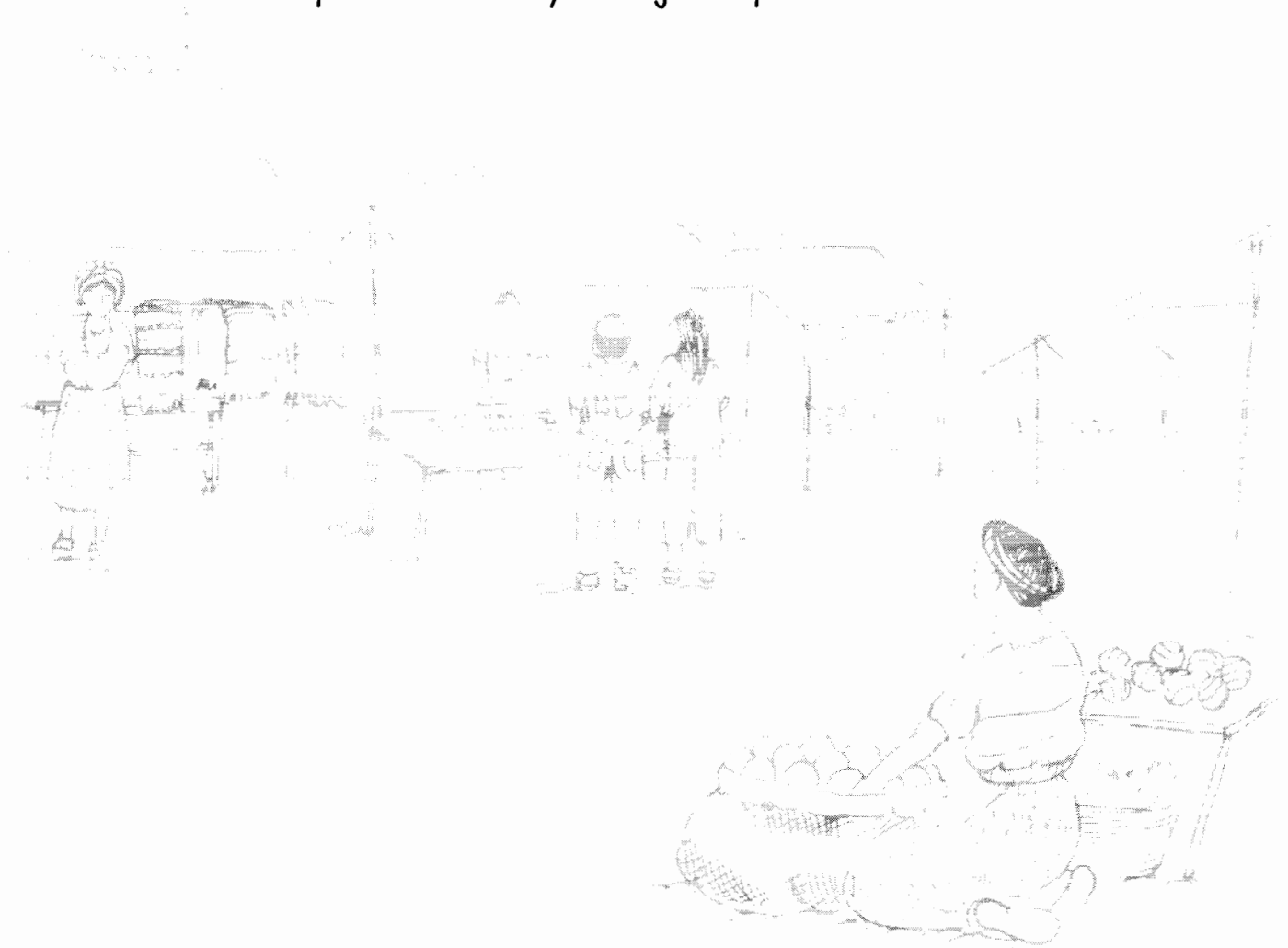
K'iy tinaamit neepe wi' ja winaq nulkiweqa' kii' waawee'. Ee k'ooli ee qach taq maya' winaq, juulee' chik kaxlan taq winaq, chaqajaa' nepeeti ja q'an keewi' winaq. Pa ch'ijch', chi ruuwach ch'ajten chee', pa ch'akat nb'ek'amar to wi'. Toq ne'aq'omax oxi' kaji' muul, ne'utzuri. Utz chik neb'iini toq nemelooj pa kitinaamit.

Jaawa' chik xkojtaqiiij chi paam ja tinaamit Tz'unun Ya'.

Pa tz'ikin jaay

Xeeb'e chik ja ri ak'alaa' chi paam ja tinaamit Tz'ikin Jaay. Jaawa' winaq k'ayiineem qas nkeeb'an. Nkik'ayiiij k'iy ruuwach tziyaq pa taq b'eey. Chaqajaa' nkik'ayiiij ch'uu', taq sa'y k'in cho'm. Najt naqaaj neeb'e wi' chi ruloq'iik k'in ruk'ayixiik ja naquun.

Qak'axaaj chi ke ka'i' tijooneel naq rumaal Tz'ikin Jaay ruub'ii' jaawa' tinaamit.

Josol taq chee'

Xeeb'e k'a ruk'iin ma Xeeb, ari jaa' jun nimalaj josol chee'. Nuub'an kachib'al ch'uu', tap, nimaq taq tz'ikin, keej, tz'i', b'ajlam. Chaqajaa' nuub'an k'ooj. Jaawa' saamaaj konojeel winaq gas nel keek'u'x chi riij. Nkeeloq' eel kixiin nkeeya' pa koochooch.

B'anol jukuu'

Xeeb'e chik k'a ruk'iin jun aachi b'anol jukuu', ma Sisaay ruub'ii'.
 ċNaq naab'an chi re ja jukuu' ma Sisaay?, xeeche' chi re.
 Najb'eey nkanooj jun nimalaj chee'. NK'utuu' chi re Ajaaw ja
 chee' k'in ntik k'iy ruk'axeel toq nnuuchoy.

K'ajk'a ri' nqaatob' ja chee'. Nqaab'an jun jukuu' chi re.
Chaqajaa' nqaaya' q'ool chi riij utz k'a ma tok ya' chi paam.
K'o jukuu' nimaq k'in k'ooli ch'it no'y. Jaawa' nusamaaj inin,
qas k'aayeew, xer waari' qas nel nuuk'u'x chi riij. Jaawa'
nch'akab'eej keewaay taq walk'uwaal.

Iixiim aachi

Ja ri ak'alaa' qas jab'el jun q'ojoom xkak'axaaj. Chi ajniim xeeb'e chi rukanoxiik b'aar nb'aan wi'. Toq xekiil juulee' aachi'aa' aj Tz'ikin Jaay neb'anowi. Ixiim Aachi keeb'ii'. ¿Naq rumaal neeb'an q'ojoom?, xech'e ja ri ak'alaa' chi ke ja ri aachi'aa'.

Qas ki' qaak'u'x toq pa mookaaj noqwa'i. Qas noqtze'b'eeni k'in qas utzalaj wa'iim nqaab'an toq oq tz'aqat qonojeel ja ri ojoj pa qatzijob'al Tz'utujiil noqb'ixaan wi'. Nqab'ixaaj ja qatinaamit, qaayaa', qati't qamama' k'in qaatee' qatata'.

Oq pejtinaq pa taq najt tinaamit rumaal ja qasaamaaj, kani' chi re Alemania k'in España. Qas nel keek'u'x ja winaq chi riij ja qatzijob'al, qaab'iix k'in qatziyaq.

Qasamaaj:

Qak'axaaj oxi' b'iix nkeeb'an ja ri Ixiim Aachi. Qojtaqiiij k'in qab'ixaaj pa tijob'al.

Ja ri ak'ala' xkeeya' kaan ja juukuu' k'in xeeb'e pa ch'ijch'.
Chi paam ja Tinaamit Tz'ulu' Juuyu' xeeb'e wi'.

Pa tz'ulu' juuyu'

Chi paam jaawa' tinaamit maxko' teew.
Ja ri aachi'aa' saq chi juun ja
kitziyaq, k'o keepaas kaq. Ja ri
ixoqii' q'eq kii'j chi juun, xer waari'
ma qas ta nkeekoj chik kaamiik.

Chi paam ja Tz'ulu' Juuyu', awan, kinaq', ooj k'in naawus
qas nkeetik ja winaq. Chaqajaa' ee k'iy ja winaq ee
ajtijaa' k'in ee ajilal puwoq; qas nel keek'u'x chi riij ja
tijoon rii'iil.

Chi paam jaawa' tinaamit ntzijoxi ja qatzijob'al
 Tz'utujiil, chaqajaa' ntzijoxi ja K'ichee' k'in Kaxlaan
 Tzii. Ee k'iy winaqii' ee pejtinaq pa k'ichee' taq
 tinaamit, kani' Nawal ja', Ixtawakan, k'in juulee' chik,
 xek'ule' chi paam ja Tz'ulu' Juuyu'. Konojeel qas ki'
 keek'u'x.

Jaawa' xchool chi keewach ja ri ak'ala' rumaal kitata' ri':

Pa kutzan

Chi paam ja k'atenalaaj juuyu' taq'aaj k'o jun tz'utujiil tinaamit. Pa Kutzan ruub'ii'. Ja winaq ee k'o chi ri' Pa Tz'unun Ya' xe'el eel wi'. Ojeer keeb'e rumaal saamaaj xekib'ana' pa taq chiij, awan k'in kape. Juulee' chik xe'animaaj eel chi ruuwach jun itzel alkaalta Teeko Qochee' ruub'ii'. Xekule' chi ri', xkeeloq' taq kuleew k'in ma xemelooj to chik ta. Tz'utujiil kitzijob'al chaqajaa'.

Kooka, atz'a'l, peeq, aranxax,
tajpa'l, saq'ujl, muuxan nkeetik ja
winaq Pa Kutzan. Toq nkeeq'ol
ruuwach nulkik'ayij qaaj pa
Tz'unun Ya', pa Tz'ikin Jaay k'in
Xe' Kuku' Aab'aj.

Kutzan ya'

Keewa' ruub'ii' ja jun b'ijnel ya' b'aar nkeetij
wi' atiineem ja ri aj kutzanii'. Chi paam
nekeechap wi' ch'uu' k'in cho'm. Maxko' nb'ijni
k'in maxko' ruchojq'aaq' ja ya'.

Q'ijlooneem

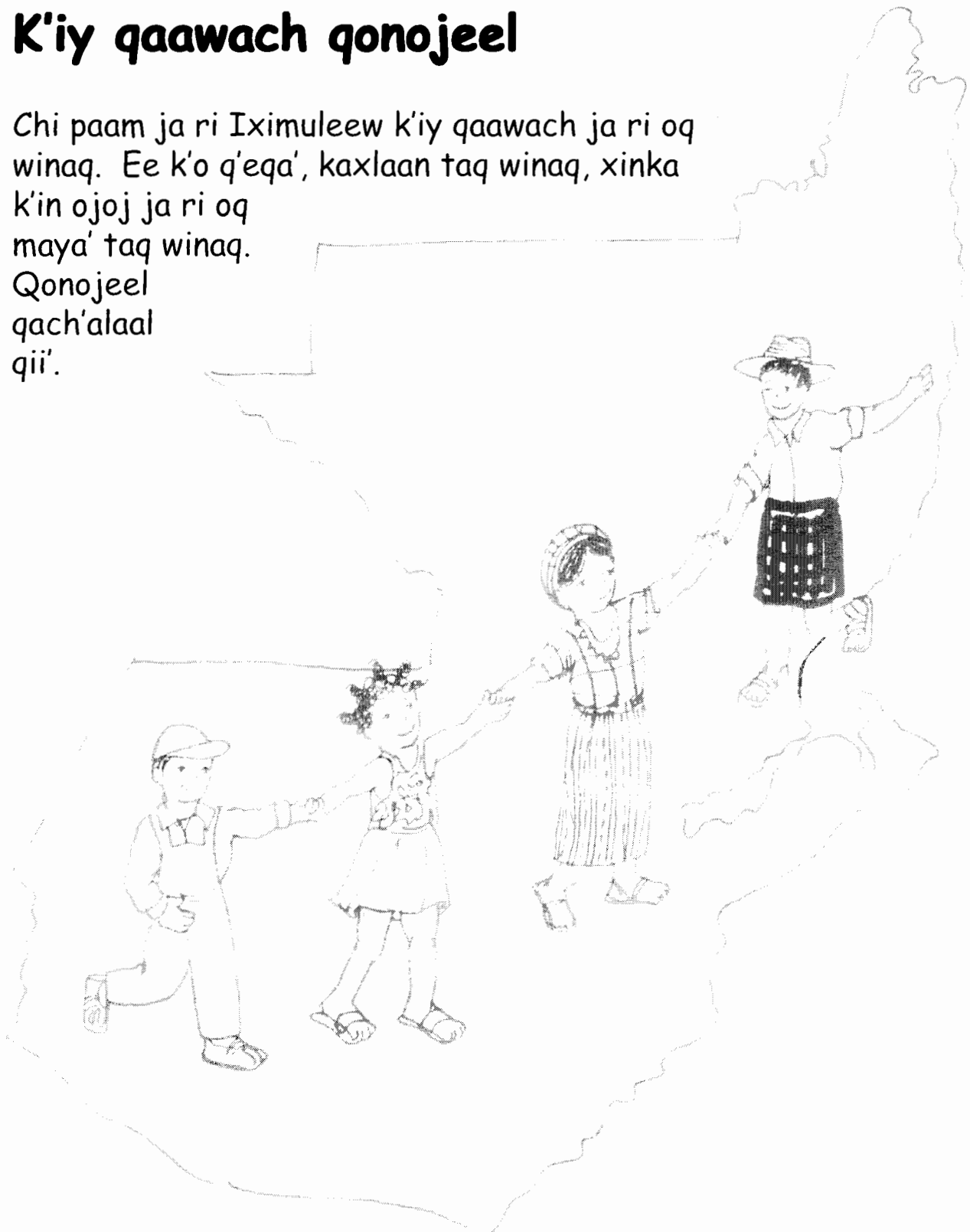
Ja ri aj kutzanii' qas ee
q'ijlooneel. Nkitz'ub'aaj keeq'a'
ri'jaa'. Xsaqari taa', xsaqari naan,
ma katepaaji taa' ma katepaaji
naan, qas neche'e. Ja ri ee aj
tz'unun Ya' qas looq' nekeena'
toq ne'eeqaaj kach'alaal kuk'iin.
Nkeeya' keewaay, kikooka,
kisaq'ujl k'in taq naquun ja k'o
kuk'iin.

K'iy qaawach qonojeel

Chi paam ja ri Iximuleew k'iy qaawach ja ri oq
winaq. Ee k'o q'eqa', kaxlaan taq winaq, xinka
k'in ojoj ja ri oq
maya' taq winaq.
Qonojeel
qach'alaal
qii'.

Q'eqa' taq winaq

Jaawa' winaq pa jun tinaamitaal Izabal ee k'o wi'.
Nimaq k'in ko'koj taq ch'uu' nekeechap pa palow. Toq
nkeek'ul nimaq'iij qas jab'el kiq'ojoom, qas ajninaq
nexojowi. Garífuna ruub'ii' ja kitzijob'al.

Kaxlaan taq winaq

Jaawa' winaq ee kiiy keemaam ja winaq xeepe chi paam ja najtilaj tinaamitaal España. Ee je'ee' k'o jun kitzijob'al, Kaxlaan ruub'ii'.

Juulee' ee k'o pa tinaamitaal Chi Q'osya', Chi Sanayii',
 Chi B'oniya' k'in Chi Purya'. Ee je'ee' wajkax k'in keej
 nekik'itisiiij. Juulee' chik pa Ruuk'u'x Iximuleew ee k'o
 wi'. Saamaaj nkeeb'an pa nimaq taq jaay. Ee qach'alaal
 chaqajaa'.

Xinka taq winaq

Ee kiiy keemaam juulee' winaq ee pejtinaq Mexiko ojeer q'iiy saq. Kaamiik xa ee juun ka'i' chik. Xek'isi, ma tikeekoj chik ja kitzijob'al, ma kojtaq chik ta. Jawi ma xtiqaakoj ta ja qatzijob'al, keewa' nqaab'an chaqajaa'. Nchuup ruuwach ja qab'anikiil ja ri oq aj tz'utujiil. Ma tiqaab'an ta k'a keeri'.

Ja ri ak'alaa' xemelooj to chi koochooch. Qas ki' keek'u'x. K'iy naquun rixiin ja qab'ajnikiil xkojtaqiij.

K'ajk'a taq tziiij

Pa tz'utuujil

Ajaaw
Ajilal puwoq
Ajkutzanii'

Chi Q'osya'

Chi Sanayii'

Chi B'oniya'

Chi Purya'

Iximuleew

Ixkoya'

Jutiiij

Kutzan

Maxko'

Muuxan

Palow

Peeq

Piy

Q'uluum

Ujpan

Waqan

Xajiil

Juunaan ruk'iin

Jumeej

pook

Wajan

Xajiil

Pa kaxlaan tziiij

Dios, Creador

Contador

Persona originaria
de San Pedro Cutzán

Zacapa

Jalapa

Santa Rosa

Jutiapa

Guatemala

Apellido de San Pablo

Cutzán, aldea de
Chicacao, Suchitepéquez
mucho

hoja de maxán

mar

fruta, cacaxte

Apellido de San Pablo

Apellido de San Pablo

Apellido de San Pablo

Apellido de San Pablo

Apellido de San Pablo

Esta publicacion fue impresa en los talleres
gráficos de Serviprensa S.A. en el mes de
noviembre de 2003. La edición consta de
1000 ejemplares en papel bond 80 gramos.

